

Penitentiair recht

Loon op islamitische feestdagen gedetineerden

Doorbetaling van loon aan gedetineerden op de door hen als vrije dagen te vieren islamitische feestdagen.

Beroepscommissie 19 december 1983, P.I. 1984, p. 83.

feiten: Klagers verzoeken twee vrije dagen met behoud van loon voor de viering van islamitische feestdagen: het einde van de Ramadan respectievelijk het offerfeest. De directie weigert de vrije dagen. Klagers doen beklag tegen de weigering bij de beklagcommissie. De beklagcommissie overweegt dat klagers ingevolge art. 75 Gevangenismaatregel recht hebben op de dagen waarop het einde van de Ramadan en het offerfeest gevierd worden, geen arbeid te verrichten omdat dit erkende islamitische feestdagen zijn. De beklagcommissie overweegt voorts dat art. 75 van de gevangenismaatregel van oudere datum is dan de regeling arbeidsvrije dagen, zodat het niet de bedoeling kan zijn geweest dat in de onderhavige gevallen van die regeling gebruik moet worden gemaakt. Aan art. 75 kan echter geen aanspraak op doorbetaling van loon worden ontleend.

Klagers gaan in beroep bij de beroepscommissie.

De beroepscommissie conformeert zich ten aanzien van het recht op vrije dagen aan het standpunt van de beklagcommissie.

Klagers hebben geen recht op doorbetaling van loon op erkende islamitische feestdagen omdat 'de Circulaire van 17 september 1981 inzake arbeidsloon gedetineerden op feest- en gedenkdagen de directies van penitentiaire inrichtingen (nog) slechts machtigt op algemene christelijke feestdagen het arbeidsloon door te betalen (...).' Het beroep van klagers wordt ongegrond verklaard.

Toepasselijke Nederlandse wetgeving

Art. 75 Gevangenismaatregel:

Lid 1: Op hun erkende, als rustdag te vieren godsdienstige feest- en kerkdagen, zondagen en gelijksoortige dagen daaronder begrepen, benevens retraites, tridua, protestants kerkelijke conferenties en buitenkerkelijke bezinningssamenkomsten behoeven de daarbij betrokken gedetineerden geen arbeid te verrichten.

Lid 2: Voor de gedetineerden, die niet tot enige gezindte behoren, gelden de algemene christelijke feestdagen, de Zondag daaronder begrepen, als rustdag.

Circulaire van 21 februari 1980, nr. 102/380 inzake regeling arbeidsvrije dagen.

Circulaire van 17 september 1981, nr. 882/381 inzake arbeidsloon gedetineerden op feest- en gedenkdagen.

Deze circulaire geeft een opsomming van de dagen waarop doorbetaling van loon kan plaatsvinden, ondanks dat geen arbeid wordt verricht. De opsomming is beperkt tot dagen die verband houden met de christelijke religie.

Socio-juridische achtergronden van de betrokken moslims

De Islam kent verschillende religieuze feestdagen. Twee belangrijke feestdagen die in alle islamitische landen worden gevierd zijn het Suikerfeest en het Offerfeest. Naast in de Islam algemeen erkende feestdagen bestaan verschillende feesten die slechts plaatselijke betekenis hebben.

Het Suikerfeest wordt gevierd aan het einde van de Ramadan, een maandlang durende vastentijd waarvan de naleving door moslims als een van de vijf belangrijkste pijlers van de Islam gezien wordt. Met het Offerfeest wordt het offer van Ibrahiem (Abraham) herdacht. God had Ibrahiem opgedragen zijn zoon te offeren. Toen Ibrahiem op het punt stond zijn zoon te slachten zond de engel Gabriël hem ter vervanging een offerdier.²

Nadere beschouwingen over de beslissing

Volgens art. 75 Gevangenismaatregel behoeven gedetineerden op de hun erkende, als rustdag te vieren godsdienstige feest- en kerkdagen, geen arbeid te verrichten.

De onderhavige commissies zijn van oordeel dat het hier niet slechts om erkende christelijke feestdagen gaat, maar in *een* religie erkende feestdagen. Hieronder vallen ook de islamitische erkende feestdagen. Hoe staan de commissies tegenover:

1. het recht op arbeidsvrije dagen op islamitische feestdagen;
  2. het recht op doorbetaling van loon op deze dagen?
-
1. Zowel de beklag- als de beroepscommissie zijn van oordeel dat het einde van de Ramadan en het Offerfeest erkende islamitische feestdagen zijn waarop artikel 75 Gevangenismaatregel van toepassing is. De beklagcommissie laat de circulaire van 21 februari 1980 buiten toepassing omdat deze van latere datum is dan art. 75 van de Gevangenismaatregel en het derhalve niet de bedoeling kan zijn geweest van die regeling gebruik te maken. (N.B. een dergelijke argumentatie lijkt niet te passen binnen ons rechtsstelsel).
Ook de beroepscommissie laat de circulaire van 21 februari 1980 buiten toepassing maar hanteert hiervoor een andere argumentatie. Zij is van mening dat de circulaire niet beoogt een uitwerking te geven aan art. 75 Gevangenismaatregel; bovendien is art. 75 Gevangenismaatregel een artikel van een hogere wetgevende orde.
  2. Ten aanzien van het recht op de doorbetaling van loon op islamitisch

erkende feestdagen, zijn de commissies van oordeel dat dit recht niet bestaat. Aan art. 75 Gevangenismaatregel kan dit recht niet ontleend worden. De circulaire van 1981 inzake arbeidsloon gedetineerden op feesten en gedenkdagen geeft volgens de beroepscommissie een limitatieve opsomming van feestdagen waarop aan gedetineerden loon kan worden doorbetaald. Dit zijn alleen de christelijke feestdagen. Wel acht de beroepscommissie het aanbevelenswaardig de inhoud van de circulaire aan te passen aan art. 75 Gevangenismaatregel. Dit zou betekenen dat wanneer een religieuze feestdag erkend wordt als rustdag in de zin van art. 75 Gevangenismaatregel, de circulaire zodanig moet zijn ingericht, dat op die dagen ook loon wordt doorbetaald.

Vrijstelling van arbeid op een bepaalde dag kan in plaats van met een beroep op art. 75 Gevangenismaatregel verkregen worden door een verzoek op grond van de circulaire van 21 februari 1980 in te dienen. Indien het verzoek wordt ingewilligd bestaat aanspraak op het zogenaamde grondloon.

Vergelijkbare geval

- Beroepscommissie 24 maart 1981: Gedetineerde heeft op twee joodse feestdagen niet gewerkt, waarna hem door de directie geen arbeidsloon is uitbetaald. Ten tijde van deze beslissing gold een circulaire van 1959, volgens welke de directie werd gemachtigd op de algemeen christelijke feestdagen alle gedetineerden het arbeidsloon door te betalen.
Zowel de beklagcommissie als de beroepscommissie merken de regeling aan als een uitputtende regeling, hetgeen tot gevolg heeft dat de directie geen vrijheid was gelaten loon door te betalen op andere dan in de regeling genoemde algemene christelijke feestdagen. De beroepscommissie is overigens van oordeel dat het aanbeveling zou verdienen de ministeriële circulaire aan te passen aan de 'huidige' omstandigheden.